

RUTA SEMPERE

Llocs públics d'Alacant on
retrobar l'artista Eusebio Sempere

Edita

Regidoria de Cultura, Ajuntament d'Alacant.

Col.labora

MACA, Museu d'Art Contemporani d'Alacant.

Textos

Rosa Mª Castells González

Documentació

Carolina Fuentes Mascarell i Catalina Bornand Sastre

Restauració i acondicionament d'escultures municipals

Luisa Biosca Bas

Fotografies

Elena Misó

Arxiu MACA, Museu d'Art Contemporani d'Alacant.

AMA, Arxiu Municipal d'Alacant.

Disseny i Maquetació

Lydia Girón Plaza

Impressió

Quinta Impresión

ISBN

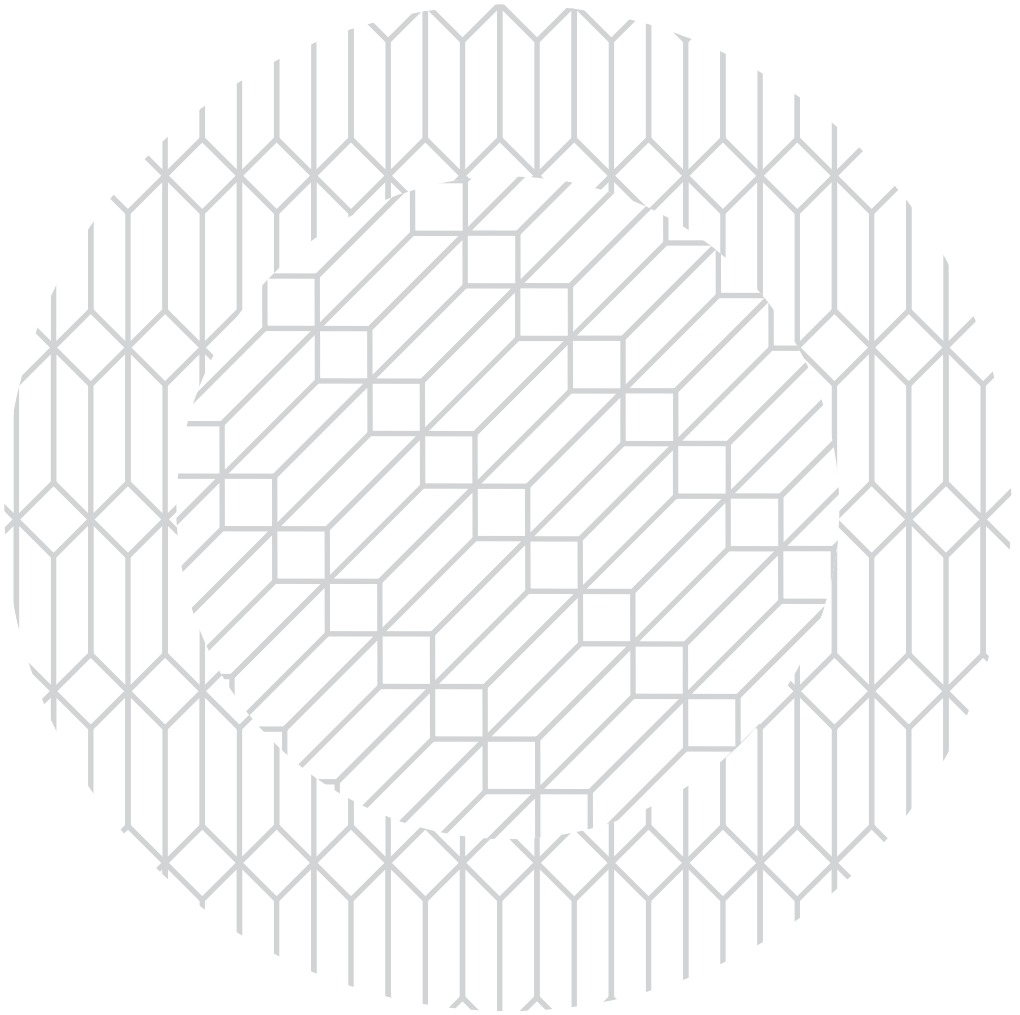
978-84-87367-94-6

Dipòsit legal

Portada i Contraportada: Trames realitzades per Eusebio Sempere al Centre de Càlcul de la Universitat Complutense de Madrid, 1972

© Eusebio Sempere, VEGAP, Alacant, 2016

© Manolo Millares, VEGAP, Alacant, 2016

Presentem una ruta per a descobrir les petjades artístiques d'Eusebio Sempere a la ciutat d'Alacant.

Aquest alacantí d'Onil, ambaixador universal de la nostra terra i la seua cultura contemporània, va demostrar una gran generositat amb la capital de la província que el va veure nàixer. No en va, donà gratuïtament a la ciutat la seua col·lecció d'art contemporani amb la qual es va poder configurar el Museu de l'Assegurada, germen de l'actual Museu d'Art Contemporani d'Alacant (MACA), un museu pioner en el seu gènere. Guanyador de la Medalla al mèrit de les Belles Arts, un dels primers espanyols que exposà al MOMA, un estandart de la modernitat i de la cultura contemporània del segle XX a Espanya. L'obra de Sempere ha decorat des d'escenaris de festivals de música a plànols de la pel·lícula "L'Imperi Contraataca" de Star Wars.

No solament és una ruta per a persones que ens visiten. El poble d'Alacant té l'ocasió de redescobrir l'impacte del geni d'Onil en la seua ciutat, de com les geometries semperianes ens envolten i són part del nostre paisatge urbà i quotidià. Des d'escultures en places fins al paviment d'un passeig, passant per la façana clàssica de l'Aeroport motor de l'economia local. Cal trencar l'oblit i recuperar l'orgull de ser la ciutat semperiana per excel·lència.

Eixe record i aquell oblit van minvar els últims anys. Es va oblidar que Sempere és, al costat d'Óscar Esplá, l'únic civil soterrat al Monestir de Santa Faç (la seua làpida es va retirar per a donar cabuda a una exposició i no va tornar). Servisca com a símbol d'aquesta nova etapa d'estima alacantina renovada per l'obra de Sempere la

restitució de la làpida, així com el rebateig de l'Estació de l'AVE amb el seu nom.

Des de la Regidoria de Cultura creiem que s'ha de potenciar i posar en valor la relació entre Eusebio Sempere i la ciutat d'Alacant. Tenim el convenciment que a través d'ella podem crear identitat singular artística i ciutadana per a Alacant. Sempere ha de tenir un paper similar al que exerceixen Joaquín Sorolla a València o Antoni Gaudí a Barcelona. L'obra d'aquests artistes no solament ajuda a posar les seues urbs en el mapa de l'art. També són font d'atracció turística i, per tant, dinamitzadores econòmiques.

Finalment, la ruta Sempere es completa amb el monument a les víctimes de la Guerra Civil Espanyola que no van poder fugir pel port d'Alacant. El fet que aquesta ciutat, que també vol crear identitat a partir de la seua Memòria Històrica, trie a Sempere; amb el qual ahora té un deute de memòria que saldar; per a recordar el punt on va acabar la Guerra, llança una poderosa metàfora i ajuda a tancar un cercle tan perfecte com les geometries semperianes.

Baixen en l'Estació Eusebio Sempere. Admiren l'Estrela, recorreguen el Passeig d'Óscar Esplá, agafen el TRAM fins a la Piràmide en la Illeta i l'autobús fins a l'Aeroport. Ameren-se de tot.

Daniel Simón Pla

Regidor de Cultura, Modernització
d'Infraestructures Municipals i Estadística.
Ajuntament d'Alacant.

INDEX

MACA, Museu d'Art Contemporani d'Alacant

11

Com una estrela

17

Paviment de l'Avinguda d'Oscar Esplá

25

Relleu metàl·lic. Aeroport d'Alacant-Elx

27

Tomba del Monestir de la Santa Faç

33

Piràmide de La Illeta

39

Estació de l'AVE: Alacant - Eusebio Sempere

45

L'ocell. Projecte per al Moll del Port d'Alacant

49

EUSEBIO SEMPERE

(Onil, Alacant, 1923-1985)

Eusebio Sempere és l'artista alacantí més internacionalment conegut i un dels artistes espanyols més rellevants de la segona meitat del segle XX. La seua obra sempre entorn de l'abstracció geomètrica, algunes vegades cinètica i altres més lírica i paisatgista, mostra una trajectòria artística d'una coherència impecable. Les seues obres són fruit d'un treball rigorós i continuat sobre la forma geomètrica, la il·lusió òptica i la sensació de moviment, encara que posseeixen un lirisme molt singular i una gran bellesa formal.

Va nèixer a Onil, una xicoteta ciutat industrial de la província d'Alacant en 1923 en una humil família d'artesans però va estudiar a València, a l'Escola de Belles Arts de Sant Carles on els ensenyaments de l'art modern estaven proscrius. Va marxar a París on es va instal·lar durant dotze anys allunyant-se del clima asfixiant de la cultura espanyola. Allí va conèixer personalment a alguns supervivents de les avantguardes com Braque o Arp, es va instruir en els fonaments de l'art mo-

dern amb les obres de Kandinsky, Mondrian o Klee però es va relacionar per afinitat creativa, amb els artistes més constructivistes, òptics i cinètics de la galeria Denise René. En la capital francesa desenvoluparia el seu propi llenguatge abstracte geomètric abandonant per sempre la figuració plasmada en la seua esplèndida sèrie de gouaches sobre cartolina.

Anys després, en 1960 va tornar a Espanya i es va instal·lar a Madrid amb Abel Martín, el seu fidel i lleial company, a qui havia conegut a París i del que no se separaria fins al final dels seus dies. Sense abandonar l'abstracció geomètrica, la seua obra discorre pel paisatge castellà, absorbint formes, textures i colors del grup d'amics informalistes amb el qual es relaciona entorn del Museu d'Art Abstracte de Conca o en la galeria Juana Mordó de Madrid. Recull èxit i reconeixement, està present en biennals i exposicions nacionals i internacionals. I a més s'involucra en alguna de les aventures més belles de l'art espanyol sent un dels pioners convençuts constructors de modernitat: la creació del Museu d'Art Abstracte de Conca, l'art cibernètic del Centre de Càlcul de la Universitat de Madrid, el disseny i gènesi del Museu d'Escultura a l'aire lliure del Passeig de la Castellana o el seu propi Museu de l'Assegurada gràcies a la donació en benefici públic de la seua col·lecció d'obres d'art contemporani a la ciutat d'Alacant.

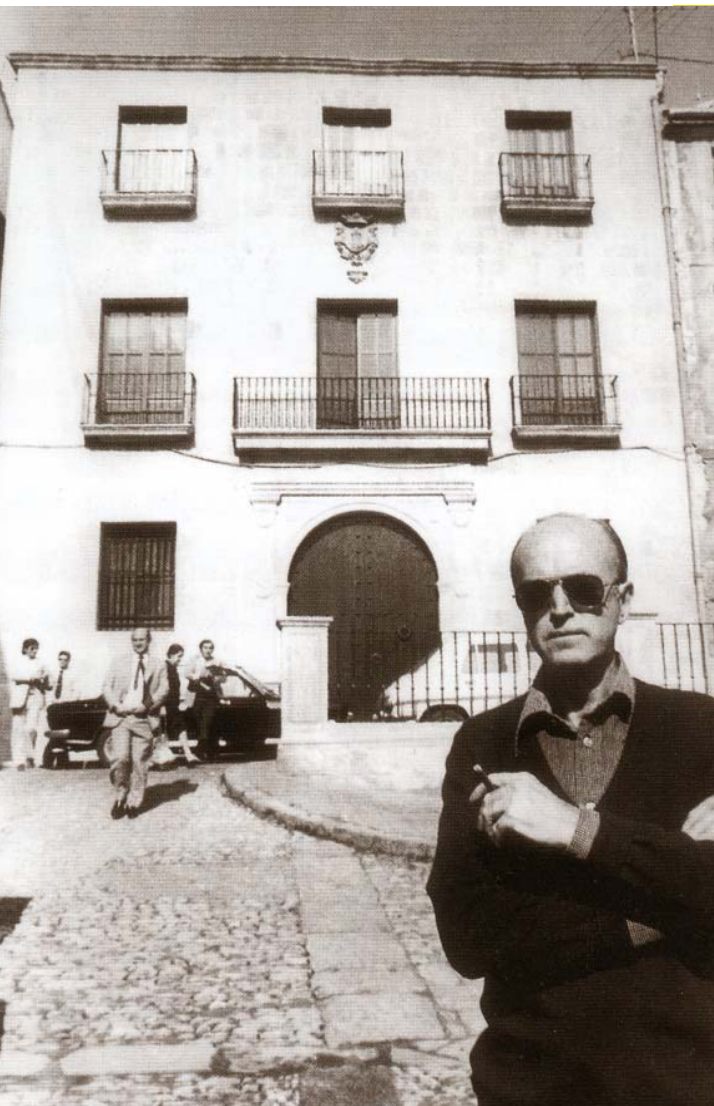
Fill Predilecte de la província, Fill Adoptiu de la ciutat d'Alacant, Doctor Honoris causa per aquesta Universitat, Medalla d'Or a les Belles Arts i Premi Príncep d'Astúries de les Arts. Mor a Onil en 1985, víctima d'una greu malaltia degenerativa.

**MACA, MUSEU
D'ART CONTEMPORANI
D'ALACANT**

Plaça de Santa Maria, 3.
www.maca-alicante.es

MACA, MUSEU D'ART CONTEMPORANI D'ALACANT

El Museu d'Art Contemporani d'Alacant se situa en el centre històric de la ciutat, enfront de la monumental basílica de Santa Maria. És un imponent edifici de nova planta que ocupa una illa de cases i integra el sobri volum de la Casa de l'Assegurada, l'edifici civil més antic de la ciutat construït en 1685 com a almodí de blat, i un exemple destacat del barroc valencià.

Aquest Museu d'Art Contemporani d'Alacant és hereu del Museu de l'Assegurada que va ser inaugurat en 1977 gràcies a l'esperit emprenedor d'Eusebio Sempere que va voler donar la seua col·lecció privada d'art a la ciutat, en un immens acte de generositat. Sempere creia fermament en l'ideal democratizador de l'art, assumint la responsabilitat social de l'artista i va trobar una institució, l'Ajuntament d'Alacant que en aquell moment històric de la transició democràtica, va acollir entusiasmada el projecte i el va fer realitat. El Museu de l'Assegurada va ser un dels primers museus d'art contemporani d'Espanya.

L'artista alacantí ambicionava la idea de crear un museu amb la seua col·lecció, i l'Ajuntament va acceptar la proposta. Sempere es va obstinar econòmicament

per a adquirir obres dels més grans artistes del segle XX. “Marxe a París per a fer compres de certs quadres que necessita la col·lecció” deia il·lusionat en una carta a Ambrosio Luciàñez, llavors alcalde de la ciutat. “... altres obres que tinc reservades en galeries de Madrid i París esperen que haja de pagar-les en el moment en el qual jo dispose d’aquests diners. He posat en venda un solar que posseïsc prop de Madrid i la venda del qual depèn de moltes circumstàncies. Tot el que posseïsc, i que guardava per a quan anara envellint, ho pose a la disposició de vostès i d’Alacant, però no sóc multimilionari per a decidir amb rapidesa aquestes compres que falten i que

ascendeixen a uns quinze milions de pessetes. M’estan arribant diners de Suïssa i posaré a la disposició de la col·lecció una altra quantitat important”.

Sempre havia reunit al llarg del temps i des de la seua posició privilegiada de gran artista i amic personal de grans artistes, una sèrie d’obres d’una qualitat excepcional que constitueixen el nucli primigeni d’aquesta Col·lecció. No obstant açò, des de

gust personal exquisit, una visió de futur excepcional i un gran desgast emocional, Sempere es va submergir en una activitat frenètica de compres, cessions, intercanvis i compromisos de producció pròpia fins a reunir una selecció de peces realment esplèndida, triades amb rigor i criteri. Així mateix es va encarregar de preparar tots i cadascun dels detalls del seu museu: la llum, la pintura de les parets, la

l'anunci de la seua intenció de crear un museu d'art contemporani a Alacant el 31 de gener de 1976, va realitzar un esforç personal molt important amb la finalitat d'aconseguir obres d'aquells artistes que ell considerava indispensables en una col·lecció d'art del segle XX. Amb un

Eusebio Sempere en el discurs d'inauguració del Museu de l'Assegurada, 1977.

Localització de la Casa de l'Assegurada per a seu del Museu, 1976.

col·locació de les obres, els marcs, el fullet, el cartell anunciador, les invitacions... tot el que calia per a convertir el museu en una obra pròpia.

Entre tots van cercar el lloc més adequat, la Casa de l'Assegurada i el 5 de novembre de 1977, es va inaugurar el museu amb la presència del ministre de Cultura Pío Cabanillas, en un dels actes culturals més importants del país i al que van acudir tots els grans artistes, amics de Sempere i presents en la Col·lecció. Tots estaven orgullosos del seu amic Eusebio i tots el van voler acompanyar en aquest acte valent i de referència en una època de transcendència històrica, on el fet de fundar i inaugurar un museu d'art contemporani adquiria la importància d'un acte polític compromès.

En declaracions a la premsa, Sempere afirmava "Tenir açò i regalar-ho no està malament. Però em sent feliç. Jo tenia moltes coses a casa però he comprat molts

quadres. Perquè la majoria dels quadres els he canviat per obres meues, però clar, abans he de pintar-los. He d'anar-me corrents a ma casa a pintar per a acabar-los de pagar".

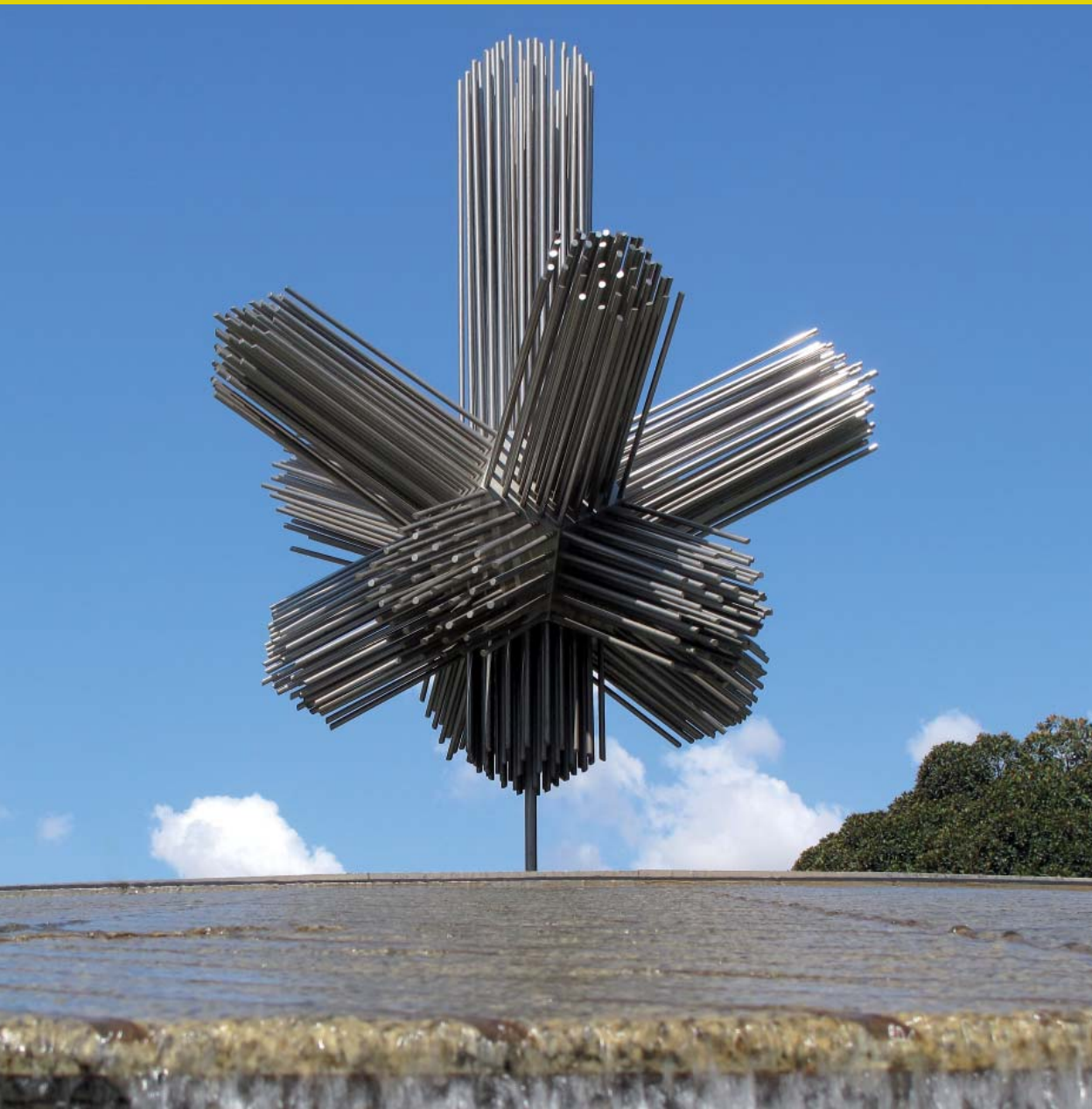
Més de 30 anys després i després d'una profunda i radical transformació, el nou Museu d'Art Contemporani, el MACA va obrir les seues portes en 2011, posant en valor la col·lecció que Eusebio Sempere havia donat a la ciutat i arreplegant l'esforç i obstinació continuada de moltes persones al llarg del temps. Totes elles van posar il·lusió, esforç, treball, idees i projectes perquè aquest somni de Sempere i de tots els alacantins, fóra possible.

El MACA és un dels equipaments culturals més importants de la ciutat, propietat de l'Ajuntament d'Alacant, si bé el projecte de rehabilitació i construcció del nou edifici va ser finançat per la Generalitat Valenciana. Construït segons el projecte de l'Estudi d'Arquitectura Sancho-Madrirdejos té 4.680 m² de superfície total i es disposa en quatre plantes sobre rasant i dos soterranis. Compta amb una sala d'exposicions temporals i quatre sales per a l'exposició de les col·leccions permanents així com espais per a la biblioteca, la didàctica, saló d'actes, reserves, magatzems, tallers, seguretat, administració, etc... Amplis espais inundats de llum on s'exposen les variades i riques col·leccions d'art contemporani del museu atenent a un programa museogràfic molt rigorós en el qual la conservació i la didàctica resulten prioritàries.

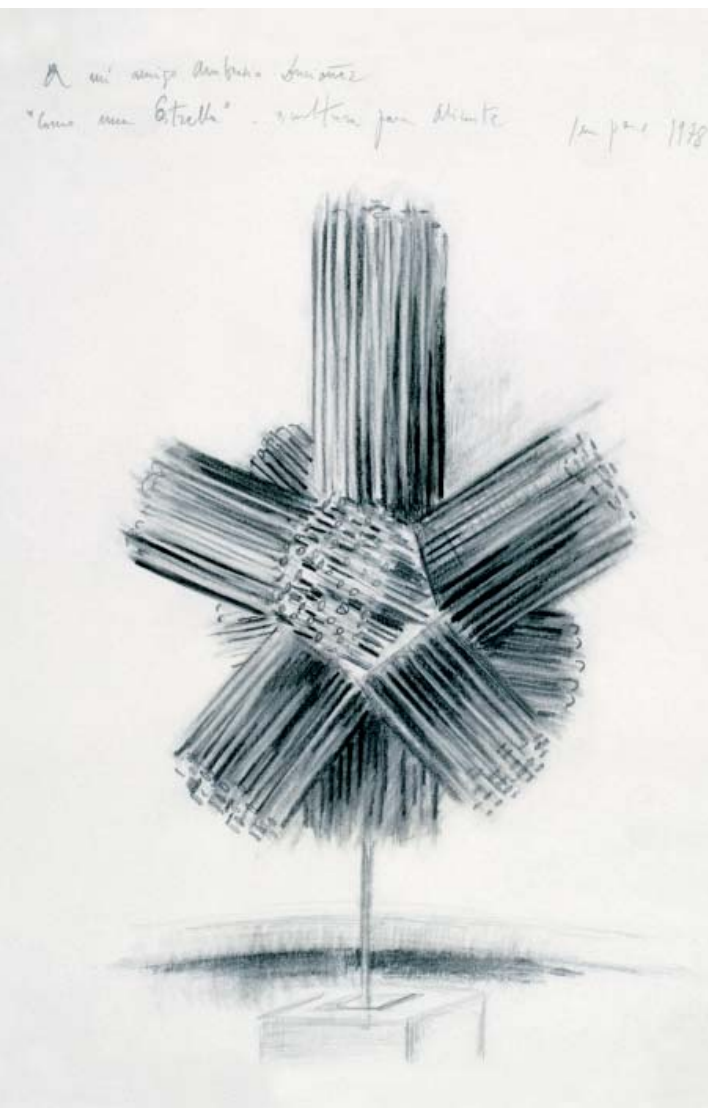

COM
UNA
ESTRELA

1978
Acer inoxidable polit.
3,50 x 2,25 x 2,25 m.
Glorieta de l'Estrela. 03003 Alacant.

COM UNA ESTRELA

La rotonda que serveix de nexa a les grans Avingudes de Maisonnave, Salamanca, Óscar Esplá i Aguilera, en el nou eixample de la ciutat, està rematada per una gran font la fi de la qual és una escultura de l'artista Eusebio Sempere titulada "Com una estrella".

"Com una estrella" d'Eusebio Sempere canvia el sentit commemoratiu de l'escultura pública d'aquesta ciutat. Amb materials nous, més propers a la indústria que a l'art i amb la incorporació del moviment, és la primera escultura moderna que Alacant va col·locar en els seus carrers un 30 de setembre de 1978.

No va ser aquesta la seua primera ubicació. L'escultura va servir també com a coronament d'una font situada en el Portal d'Elx en 1978 fins que anys després, va ser retirada i guardada en uns magatzems.

La voluntat del municipi va ser rescatar-la de nou per a l'espai públic i gràcies al projecte de l'arquitecte Alfonso Ybarra Huesa l'escultura va quedar integrada en l'espai. En la memòria explicativa datada en 1995 es posa de manifest la importància concedida tant a la pròpia escultura com a la trama urbana que havia d'acollir-la,

Inauguració de l'escultura en el Portal d'Elx, 1978.

i al diàleg que s'establia entre ambdues. El projecte és fruit d'un intens estudi (AMA, Contractació, Leg. 1055-1. Projecte addicional al de Font per a l'escultura d'Eusebio Sempere "Com una estrela").

"Com una estrela" és un poliedre de dotze cares amb els costats pentagonals de 45 cm. De cadascuna d'elles ix un nombre determinat de tubs de 3 cm. de diàmetre i d'acer inoxidable poliment, més llargs, des de la cara superior. El poliedre es disposa sobre un eix de 6 cm. de diàmetre i 3 metres d'alt que se sosté en una peanya de fe-

MEMORIA PARA UNA ESCULTURA PARA ALICANTE

Escultura en acero inoxidable de aproximadamente 5 metros de altura para instalar al aire libre que consta de los siguientes elementos:

700 metros de tubo de acero inoxidable de 30 mm. divididos en 12 grupos, cortado y tabado o inglete con base soldado y tornillo de 10 mm. para su fijación. El pulido es de brillo máximo.

La forma central es un dodecaedro de 435 mm. de lado cada pentágono en chapa de 4 mm. con dos caras reforzadas para su anclaje.

El eje es de 60 mm. de diámetro por 3 metros de alto, con piezas de anclaje en el dodecaedro y mecanizado para el montaje con rodamientos y corona de arrastre.

Torre-base en ángulo de 60 x 60 mm. y soporte para motor y reductor. Buje con rodamientos para giro de la escultura. La base de ladrillo y enfoscado correrá a cargo del Ayuntamiento así como la conducción de electricidad e iluminación exterior.

Entrego antes de empezar la ejecución, de 800.000 pesetas para la compra de los materiales indispensables.

Eusebio Sempere

rro i així, d'aquesta manera, l'escultura roman aïllada en l'espai aconseguint una altura total de 5m. per 3 m. d'ample. Es mou gràcies a un mecanisme elèctric incorporat.

L'arquitecte reflexiona: "En aquesta obra el moviment òptic cinètic ofereix a l'observador l'oportunitat de participar, allò que és lúdic es converteix en fonamental. La lectura de l'escultura sempre és variable, l'atmosfera que embolica "l'estrela" es transforma en part d'ella". Efec-

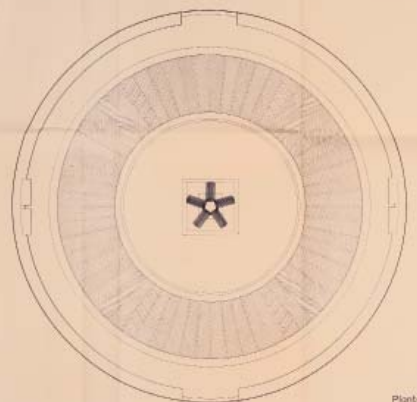
Memòria per a una escultura a Alacant "Com una estrela", 1978. Arxiu Municipal d'Alacant.

Estrella canvia el sentit commemoratiu de l'escultura pública d'aquesta ciutat.

Per a poder gaudir adequadament d'aquesta escultura i realitzar una lectura correcta era necessari *“allotjar l'obra de Sempere en un element que permetera obtenir l'adequada relació entre l'espai que l'envolta i l'element singular”*. Açò era possible perquè les edificacions que envolten la plaça es trobaven suficientment

tivament, amb materials nous més propers a la indústria que a l'art, cercant el reflex infinit de la llum, involucrant l'espectador en l'obra, amb una forma abstracta que no recorda cap fragment de realitat i amb la incorporació del moviment... *Com una*

Planta

Alzado

Projecte d'ubicació de l'escultura en la Glorieta de l'Estrella, 1997. Arxiu Municipal d'Alacant.

allunyades del centre de la mateixa però aleshores, el que calia era donar escala a l'escultura.

Els criteris d'implantació havien de ser estrictes i respectuosos amb l'escultura realitzada en acer inoxidable com a únic material, ajustant-se a les condicions d'harmonia i proporcions, de simplicitat en l'ús dels materials, d'absència de verticalitat que competira amb la pròpia escultura, de sensació de flotabilitat de la peça en l'aire i la important presència de l'aigua i la llum *“com a referent immediat a la mediterraneïtat de l'obra de Sempere”*. És una font l'element escollit per a relacionar l'obra amb el seu entorn i l'aigua el vehicle de diàleg.

La font és de forma circular coincident amb el moviment rotacional de l'escultura. *“Un lleuger plànol inclinat pel qual transcorre una fina làmina d'aigua (amb forma de con truncat) és rematat superiorment per un plànol vegetal i sobre ella, en sentit emergent, col·loquem “l'estrela” fortament il·luminada de baix a dalt, recolzada sobre vidre laminar”*. Aqueix plànol pel qual discorre l'aigua està format per 60 plaques de granit blau plati” d'aspecte metal·litzat, col·locades de tal

forma que les acanaladures produeixen l'efecte de moviment. L'aigua apareix en la part superior per desbordament i després de lliscar-se pel pendent, queda lliure i cau sobre el plànol horitzontal per a ser arplegada i elevada de nou. Entre el plànol d'aigua i l'escultura, un remat superior de gespa participa de la naturalesa en contraposició a tots els elements freds emprats i serveix de transició entre l'aigua i l'escultura. Tot en la font és matemàtica i proporció partint de l'obra escultòrica pentagonal amb cinc cares, la proporció 12 x 5 ha servit d'escala per a la resta d'elements. El perímetre del plànol de l'aigua té 60 m, les plaques col·locades són 60 i el pendent és de 12°.

En aquesta font és molt important la llum: sota l'escultura, uns potents focus il·luminen les varetes que, gràcies al moviment de rotació i el grau d'inclinació, produeixen múltiples reflexos imprevisibles. Alhora, un cordó de fibra òptica il·lumina el perímetre de l'aigua.

El projecte és aprovat i la font s'inaugura en la Plaça de l'Estrela en 1996. La primera ubicació d'aquesta escultura en el Portal d'Elx va ser triada pel propi artista; es tractava d'un emplaçament senzill i modest on l'obra es trobava envoltada pels grans ficus que l'embolicaven i coincidia amb un temps històric, el de 1978, convuls i unes condicions sociopolítiques i culturals que impregnaven qualsevol de les accions escameses que creixien en transcendència i emotivitat. Sempere regalava a la ciutat una escultura per a situar en una de les seues places, després d'haver donat una excepcional col·lecció d'art per a la creació d'un dels primers Museus d'Art Contemporani d'aquest país.

Detall del procés de restauració, 2015.

En aquest nou lloc l'escultura, gràcies a la proposta d'ubicació duta a terme per l'arquitecte Alejandro Ybarra, compleix merescudament l'homenatge a la ciutat que l'artista volia materialitzar “...*Aquest tipus d'obres costen molt treball i moltes preocupacions i espere que si en l'actualitat no són molt compreses la futura generació sí que l'entendrà. Aquesta obra és de tots els alacantins i espere que la cuiden*” (Arderius, Pirula-“Com una estrela en moviment”, *Diari Informació*, Alacant, 1 d'octubre de 1977).

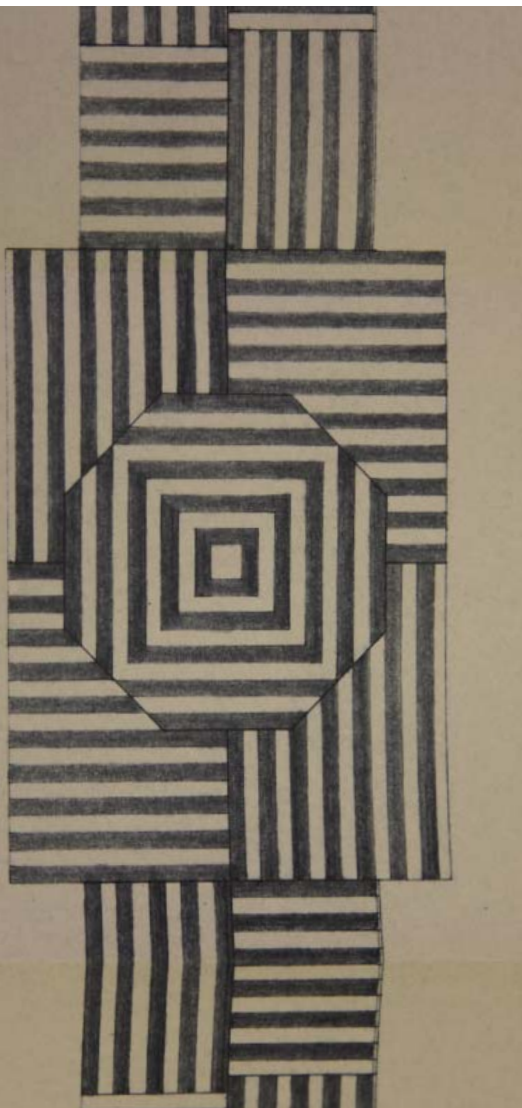
Amb el temps transcorregut hem après a mirar-la i a considerar aquesta escultura com una de les imatges habituals del paisatge urbà. Lligada per sempre al transcurs de l'aigua, gaudim de l'incessant moviment circular que ha pres en la retina de tota una generació de ciutadans que han oblidat la polèmica que va envoltar la col·locació d'aquesta escultura tant al Portal d'Elx com en aquesta Plaça de l'Estrela, una generació en permanent deute amb Eusebio Sempere.

**PAVIMENT DE
L'AVINGUDA
ÓSCAR ESPLÁ**

1977-1978
Disseny d'Eusebio Sempere.
Projecte de l'enginyer de camins Alfredo Candela.
4.000 m² de paviment resultat en lloses en dos colors formant
composicions geomètriques.

PAVIMENT DE L'AVINGUDA ÓSCAR ESPLÁ

L'Avinguda Óscar Esplá, que està resolta en forma de bulevard discontinu, és un magnífic exemple d'aplicació dels paràmetres artístics aplicats al mobiliari urbà i en tot cas a l'escena de la ciutat. Eusebio Sempere, com ideador d'una ciutat possible de l'art, va projectar el paviment de l'Avinguda Óscar Esplá en 1977 i va suggerir un disseny geomètric senzill però de gran eficàcia formal que vindria a substituir un disseny clàssic que estava ja projectat. La intervenció tan escassa dels artistes en la fisonomia de les ciutats es veu ací exemplificada de forma excel·lent en una època en què l'urbanisme i l'estètica de la urbs no era la principal preocupació d'una societat amb prou feines encara democràtica. En Sempere, sí.

La primera notícia apareix com a última frase d'una carta dedicada al llavors alcalde d'Alacant Ambrosio Lucíañez: *“Fins i tot no m'han acabat els dibuixos per al paviment d'Alacant però tot arriba”* (Arxiu Municipal d'Alacant, Central, Caixa 6). I va arribar perquè en carta datada el 19 de desembre de 1977 li relata *“Crec que no et vaig explicar bé la intenció dels dibuixos que et vaig lliurar per al paviment de l'avinguda. Ho pots fer llis en dos colors blaus, un de clar i un altre fosc (és a*

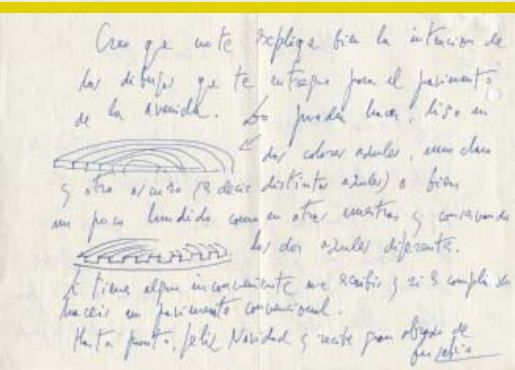
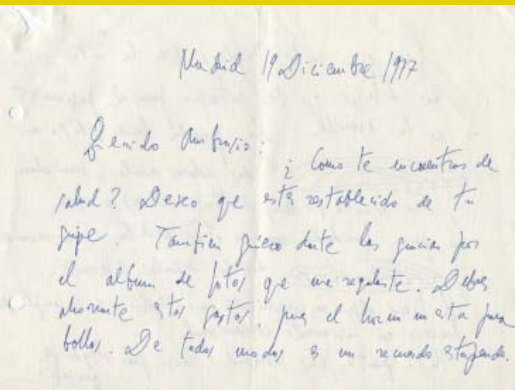
dir diferents blaus) o bé una mica enfonsat com en altres mostres i conservant els dos blaus diferents (dibuixos). Si tens algun inconvenient m'escriviu i si és complicat feu un paviment convencional" (Arxiu Municipal d'Alacant, Central, Caixa 6).

Però l'Alcalde estava fermament convençut de la modernitat del projecte així que va instruir els expedients necessaris i va donar les instruccions precises perquè el pavimentat de l'Avinguda Óscar Esplá –una de les més

importants vies que donaria fluïdesa i prestància la ciutat nova-, es realitzara segons el disseny d'Eusebio Sempere. El resultat va ser una adaptació del dibuix original que en un paper quadriculat havia establert l'artista. Cada quadricula representava una lloseta i en ella es dibuixen les línies paral·leles que conformen el dibuix.

Es conserven a l'Arxiu Municipal d'Alacant (Arxiu Municipal d'Alacant, Obres i Projectes, Olim1546, 2A-128/3, 1978. Projecte de pavimentat del Passeig Central de l'Av. Óscar Esplá) els plànols, informes i memòria que ressalten l'esplèndid treball d'un artista plàstic com Sempere a l'hora de dissenyar un paviment. Les indicacions en la memòria del projecte: "a força de material noble, com és el terratzó de qualitat, formant dibuixos, dissenyat per l'artista alacantí D. Eusebio Sempere, donant d'altra banda, de les obres contingudes en el recent creat museu en la Casa denominada "L'Assegurada". (...) El dibuix és a força de rectangles i en el centre octògons i formant entre si franges rectangulars amb tonalitats blau clar i blau intens. Les peces seran de 40 x 40 x 3 cms. "Terratzó vibrato relleu".

El *Diari Informació* va publicar al gener de 1978 la notícia, posant en relleu l'actitud de l'artista amb la ciutat d'Alacant: "I sempre deixant la seua empremta a Alacant, Eusebio Sempere s'ha compromès a dissenyar el paviment del passeig central de tota l'avinguda Óscar Esplá. Són peces en dos tons de blau, un més clar i un altre més fosc, ens va explicar el pintor i aniran col·locats fent l'efecte de canvis de llum. Vam veure que no era més car fer alguna cosa artística, fora del que venen en els comerços i ja hem començat el treball" (Mirasierras, Maria Rosa. "Eusebio Sempere dissenya el paviment de l'avinguda Óscar Esplá", *Diari Informació*, Alacant, 24 de gener de 1978).

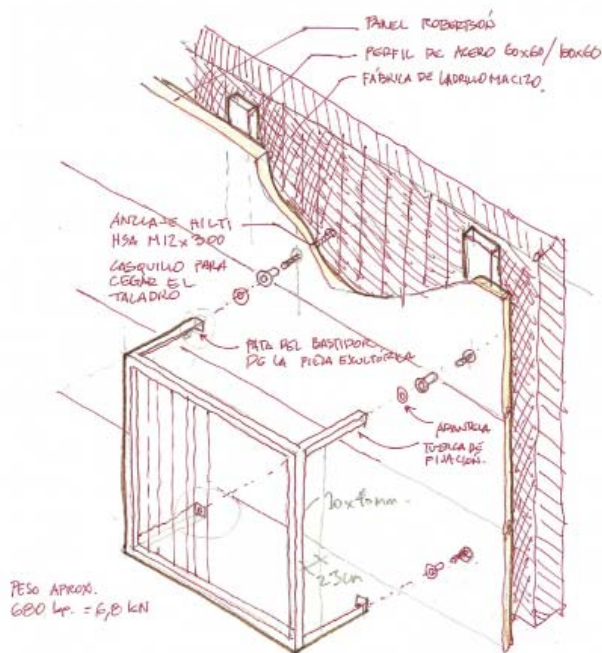
Carta d'Eusebio Sempere a Ambrosio Luciani, 1977. Arxiu Municipal d'Alacant.

**RELLEU METÀL·LIC.
AEROPORT
D'ALACANT-ELX**

1983
Disseny d'Eusebio Sempere.
Execució *Manufactures Metàl·liques del Mediterrani*.
80 metres lineals. 76 bastidors metàl·lics d'alumini polit
anoditzat formant composicions geomètriques.

RELLEU METÀL·LIC. AEROPORT D'ALACANT-ELX

MURAL SEMPERE, TERMINAL 1. AEROPUERTO ALICANTE

Detall del projecte de reubicació del mural de Sempere,
projecte de l'enginyer Francisco Diaz, 2011.

El 5 de juliol de 1983, el Ministeri de Transports, Turisme i Comunicacions va inaugurar les noves instal·lacions en l'aeroport d'Alacant-Elx, incloent la terminal d'arribades i eixides en la façana de les quals es va instal·lar una gran obra de l'artista Eusebio Sempere, recentment guardonat amb el Premi Príncep d'Astúries de les Arts d'aquell any.

Es tractava d'una gran escultura mural el desenvolupament de la qual ocupa un total de 80 metres lineals, composta per 76 bastidors de barres paral·leles que conformen 38 reixes amb diferents composicions geomètriques cadascuna d'elles. 34 tenen forma quadrada de 2 x 2 metres i 4 són circumferències de 2 metres de diàmetre. Les reixes a força de trames lineals superposades estan muntades amb tubs de secció rectangular realitzats en alumini polit i anoditzat per a evitar l'oxidació i en color bronze fosc per a realçar el contrast amb la paret blanca.

L'artista va pensar primer en una estructura mòbil, però va rebutjar la idea pel fort vent que bufa sempre en aquella zona. No obstant açò volia que l'obra donara sensació de moviment i ho aconsegueix super-

posant dos bastidors, solcats per barres paral·leles en diferent posició en cadascun d'ells. I disposant-los a diferents altures formant una obra única.

Aquest mural va ser encarregat per Aviació Civil a Eusebio Sempere en els primers mesos de 1983 per a ser col·locat en la façana nord de l'antiga terminal de l'aeroport.

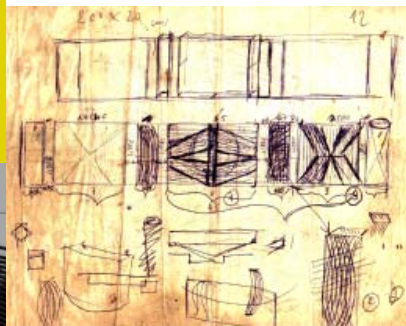
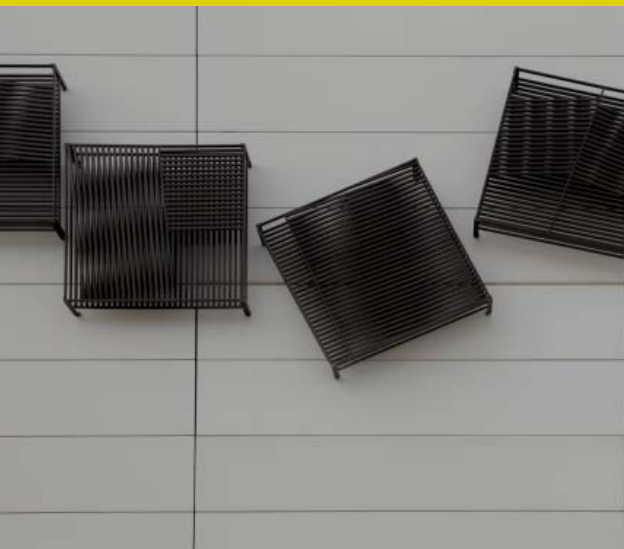
Procés de col·locació del mural, 2011.

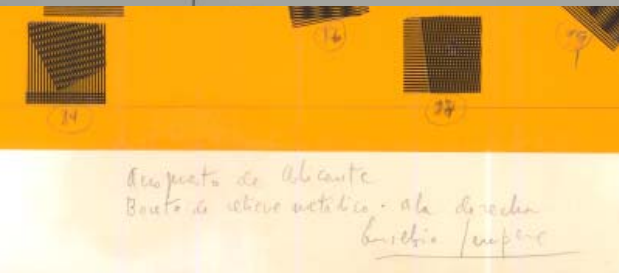
Es tractava de l'obra més ambiciosa de l'artista i de major grandària desenvolupada fins al moment i va ser realitzat en col·laboració amb fàbrica d'Alumini d'Alacant, llavors denominada *Manufactures Metàliques del Mediterrani* que va emprar 6.000 quilos d'alumini. L'artista va dibuixar els esbossos previs i va disposar les instruccions necessàries per a la seua execució que va comprovar i va supervisar personalment. "A primers de maig el propi Eusebio Sempere va acudir als tallers per a comprovar i supervisar l'estat de les obres. *Estem molt orgullosos que el gran artista alacantí ens haja encomanat la realització d'aquest gegantesc mural -comentava el cap de tallers-, per a assegurar que encara que altres artistes havien encarregat les seues obres en aquests tallers, açò era per descomptat, el més important que havien realitzat en matèria artística*" (Dopazo, Manuel. El mural de Sempere per a la façana d'aeroport està quasi acabat", *Diari Informació*, Alacant, 7 de juny de 1983). Certament la fàbrica d'alumini va posar especial interès en aquest projecte i es va dedicar amb una cura exquisida a l'elaboració de cadascuna de les peces que componien aquest gran *Relleu Metàlic*.

Sempere no es considerava escultor i sempre va pensar que les seues escultures eren la transposició directa de les seues pintures

ració de la nova terminal. La primera és un mural compost per diverses peces d'enreixats metàl·lics que ocupa una superfície de prop de 18 metres de llarg per dos metres d'alt. La segona és l'escultura giratòria titulada "Dinàmica", de metall cromat, amb una mica més de dos metres d'altura i metre i mig per la seua banda més ampla. Està dotada d'un motor que la fa girar suaument. Tant el mural com aquestes dues obres formen part destacada de la Col·lecció Aena d'Art Contemporani.

Reixa de l'Aeroport.
Col·lecció Aena.
Esbós per a mural, 1980.
Col·lecció particular recollit en Irene Mira Sempere,
Esbossos per a escultures, p.171.

Esbós de relleu metàl·lic.
Col·lecció particular.

**TOMBA DEL
MONESTIR DE
LA SANTA FAÇ**

1985
Làpida en la sagristia, avantsala del Cambril on
es guarda la relíquia.
Monestir de la Santa Faç, Alacant.

TOMBA

DEL MONESTIR DE LA SANTA FAÇ

Vista del Monestir de la Santa Faç, gravat en la Crònica d'Alacant escrita per Rafael Viravens, 1876.

Eusebio Sempere va ser soterrat el 2 de maig de 1985 en el sòl de la sagristia al costat de la porta d'entrada del Cambril de la Santa Faç, en els murs de pedra que componen l'hexàgon perfecte d'una construcció tan matemàtica com barroca. A Sempere no l'abandonà la secreta harmonia dels nombres ni als peus de la seua tomba. Una làpida de marbre es va col·locar concretament en el costat esquerre de la porta que dona accés a l'espai més sagrat del Monestir. Havia mort el 10 d'abril de 1985 després d'una llarga malaltia degenerativa. La seua mort va commocionar el món de la cultura.

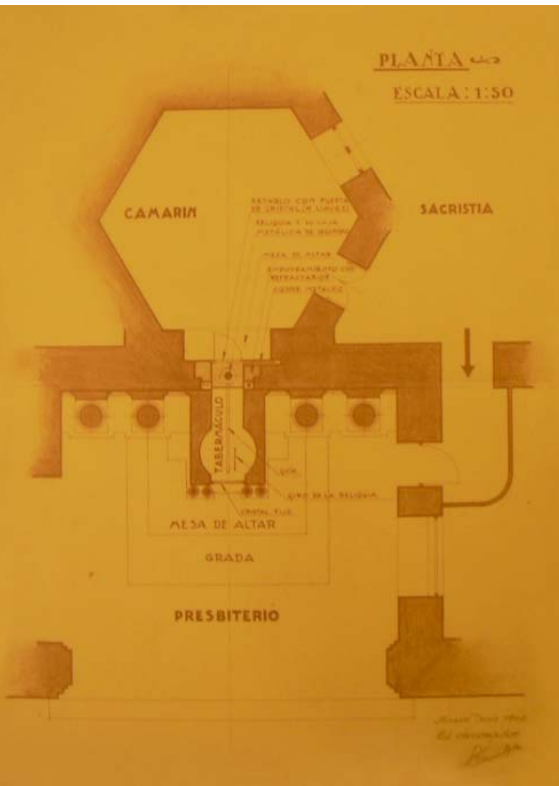
El Cambril de la Santa Faç d'Alacant es troba situat en el Monestir de la Santa Faç d'Alacant com rerasagrari de l'Església de la Santa Verònica, edifici principal del Monestir situat en la fèrtil i productiva *Horta d'Alacant*, a escassos quilòmetres de la ciutat.

El Monestir va ser ocupat per l'Ordre Clarisses de Gandia des del segle XVI i des de llavors van quedar sota l'administració i manteniment del Patronat de la Ciutat. Una Butlla Papal de 1525 va concedir a aquesta comunitat religiosa el privilegi de celebrar la festa del *Rostre del Salvador* i així el Consell Municipal estableix en el

Monestir una funció religiosa anual les despeses de la qual pagava el municipi i ordena el pelegrinatge que ja efectuava el poble. Des de llavors fins a hui, se celebra la festivitat de la Santa Faç (que ha variat de dates al llarg del temps). Cinc segles de peregrinació: fe i tradició popular entorn d'un Monestir. El Monestir es va edificar per decisió del Consell Municipal per a albergar una de les més preuades relíquies sagrades del final de l'edat mitjana: la Santa Faç. Es tracta d'un dels tres draps on va quedar impresa la faç de Crist quan la santa Verònica li eixuga el rostre en la pujada al Calvari. La llegenda explica que Mossén Pere Mena, sacerdot rector de l'Església de Sant Joan, va portar des de Roma un retrat o figura de la Faç de Crist impresa en un prim vel de seda. A aquest llenç se li van atribuir ràpidament una sèrie de miracles que estan representats en les pintures que adornen el Cambril.

El Cambril de la Santa Faç és un complex conjunt arquitectònic, escultòric i pictòric, conservat quasi tal com va ser concebut en el segle XVII. De planta hexagonal coberta per una volta igualment sexpartita piramidal truncada es va decorar profusament amb talla daurada i policromada i grans

Plànol del Cambril, 1941.
Arxiu Municipal d'Alacant.

llenços incrustats sobre un sòcol de fusta i un sòl de marbres de colors. Respon a un model iconogràfic meditat, ideat i pensat pels seus artífexs; el lloc adequat per a guardar un tresor, la imatge del rostre de Crist impresa en un llenç, la relíquia de la Santa Faç. La construcció en 1677 d'aquest espai arquitectònic singular es va realitzar per encàrrec del Consell Municipal, l'únic patró del Monestir, convertint-se així en una obra de significació complexa, un encàrrec civil amb contingut religiós.

A les set i quart de la tarda de dimarts, el ferret que custodia les restes mortuòries del prior Eusebiu Sempere va ser introduïda a la base preparada per fer-hi en la momentada del moment de Santa Faz. Con el Pàrroco Església i el capellà don Joan Sempere va el ferret introduïda en el sepulcra que se fa en el moment.

Assistiran tots els religiosos i sacerdots, autoritats civils i militars de la província, familiars, amics i coneguts de la família del difunt. El difunt va ser enterrat en un sarcòfag i acompanyat de música i cant coral.

Familiars i autoritats, en el últim acte de l'enterrament.

Con el beneplacit de bispo y la comunidad

Eusebi vio cumplida su última voluntad al reposar en Santa Faz

Solo una lapida de mármol blanco de Yugoslavia recordará el enterramiento

No cubren nada

Con un momento de profunda emoción se cumplió el deseo de Eusebi Sempere de ser enterrado en la base preparada para ello en la capilla de Santa Faz. El difunto reposará en un sarcófago de mármol blanco de Yugoslavia, una lápida recordará el enterramiento. El momento fue presenciado por el obispo de Alicante, don Juan Sempere, el Párroco de Santa Faz, don Juan Sempere, y el capellán don Joan Sempere.

Los familiares desfilan ante el sarcófago.

Berenguer, del momento en Santa Faz.

Los familiares desfilan ante el sarcófago.

Berenguer, del momento en Santa Faz.

Diari Informació, 3 de maig de 1985.

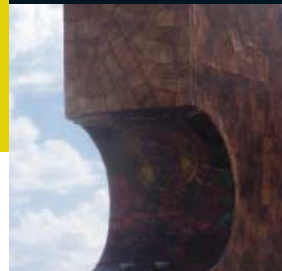
Arcadi Blasco, "Monument a la Santa Faç. Homenatge a Eusebio Sempere", 1989.

La seua construcció va respondre no solament a la ferma voluntat del poder polític municipal de la segona meitat del 600, sinó a més a les disposicions litúrgiques de l'Església Catòlica de la Contrareforma que, després del Concili de Trento, va atorgar una gran importància al culte de les relíquies. D'acord amb aquestes premisses, van proliferar en l'Espanya del barroc uns models arquitectònics i decoratius característics: unes xicotetes capelles com a espais carregats de significació on ocultar, a manera de tresor, el sagrat sagrament o les sagrades i incontestables relíquies. En plena consonància amb aquests pressupostos, es va edificar aquesta Capella de Sagrari, aquest Cambril de la Santa Faç conjuminant exemplarment arquitectura, escultura i pintura amb un programa iconogràfic excel·lent desenvolupat en les talles de l'escultor José Vilanova, el daurat de Pere Joan Valero i les pintures de l'artista Juan Conchillos.

Eusebio Sempere va ser enterrat en el Monestir per exprés desig de l'artista i descansa al costat d'un altre il·lustre artista alacantí, el compositor Óscar Esplá el cos del qual es troba en el costat esquerre de l'altar major de l'església i a esquena del Cambril. Óscar Esplá i Eusebio Sempere són els dos únics personatges del món contemporani d'Alacant que han sigut enterrats en el Monestir al costat de la venerada relíquia. Els capítols municipals i eclesiàstics van donar l'autorització pertinent i van estendre acta d'açò. Esplá i Sempere no van mantenir una relació d'amistat en vida, almenys, no la coneixem com a tal. No obstant açò, des de la seua mort, uns escassos metres els separen. Curiosa coincidència. Els dos artistes alacantins més internacionalment coneguts trien des de la seua mort el mateix lloc de descans, el Monestir de la Santa Faç d'Alacant.

En 1989, en la celebració del V Centenari dels miracles, l'escultor alacantí, Arcadi Blasco, va concebre aquest *Monument a la Santa Faç* com a Homenatge al seu amic Eusebio Sempere. Un monòlit, a la manera d'ofrena als vells déus i que presenta una osca circular que, a manera de fornicula, alberga la imatge de la Santa Faç. Mentre, les incisions i relleus de la ceràmica d'aquesta roda de molí recorda les geometries de Sempere a qui va dedicat el *Monument*.

Manuel Millars, "Santa Faç", 1960-65.
Col·lecció Art Segle XX. MACA, Museu d'Art
Contemporani d'Alacant.

Coneixem la devoció especial que Sempre dispensava al llenç, devoció que el va portar a encarregar a l'informalista Manuel Millars una obra amb aqueix tema. La peça que avui es guarda en els fons de la Col·lecció Art Segle XX i exposada en el MACA, Museu d'Art Contemporani d'Alacant, és una bellíssima creació de l'artista canari on el referent de la Santa Faç es converteix en una imatge poderosa, una pasterada d'arpilleres i cordes retorçades i pintades de negre esguitades amb el roig de la sang del rostre diví; una magnífica representació de la mort viva plasmada tant en un tros de tela com en les imatges de fe dels creients.

Cita
Poema d'Eusebio Sempere

¿a mi entierro vendréis?

*no me dejéis tan pronto
olvidad por un rato
la cocina e incluso vuestro amor*

*hasta pronto
que por última vez
vea yo en vuestros ojos
mis despojos
perecederos malolientes mustios
bajo el sol del adiós
inicial*

*comienza mi aventura mejor
presentida entre líneas
durante mi ignorado desvivir
aquí*

*os dejo
os espero*

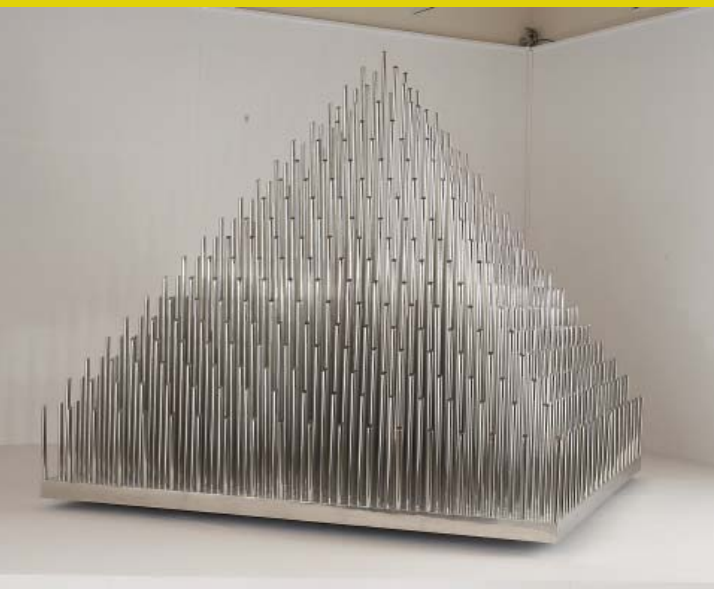
*al fin
¿a mi entierro vendréis?*

**PIRÀMIDE
DE LA ILLETA
(ALBUFERETA)**

Disseny d'Eusebio Sempere.
Acer inoxidable. 685 varetes.
3x3x3 metres
Projecte d'instal·lació de Luis Rodríguez Robles, enginyer
de camins i Asunción Muñoz. Àmbit, enginyer tècnic, 2008.

PIRÀMIDE DE LA ILLETA (ALBUFERETA)

Situada en un entorn privilegiat, la Font de la Illeta, se situa la Piràmide d'Eusebio Sempere on ocupa un lloc essencial que articula el trànsit i és confluència de les Avingudes de la Vila Joiosa, Albufereta i Condomina per la qual circulen uns 55.000 automòbils diaris. Es tracta d'un lloc estratègic, enfront del mar, de gran trànsit i d'esplèndida visió.

En una el·lipse de 36 x 28 metres en els seus eixos, s'instal·la l'escultura d'Eusebio Sempere "Piràmide". El disseny de la plaça està dividit en dues zones diferenciades: una zona sud denominada "aigua" on es concentren tots els jocs aquàtics a nivell de sòl, i una part nord denominada "terra" lleugerament elevada en suau pujol on se situa l'escultura. Les dues zones estan separades per un mur revestit de granit des del qual sorgeixen cent seixanta brolladors parabòlics que formen una cortina d'aigua. Al nivell inferior, un got semielipsoidal cobert per "reixeta" (trames) d'acer galvanitzat del que brollen setze sortidors d'aigua tipus aiguaneu que recorden amb aigua la forma de la "Piràmide".

En la "terra", sobre un pedestal quadrangular de granit i envoltada d'una zona enjardinada, es col·loca la "Piràmide". Una escultura de 3 x 3 x 3 metres, obra de l'artista alacantí Eusebio Sempere, realitzada en 1993 sobre un esbós original de 1968.

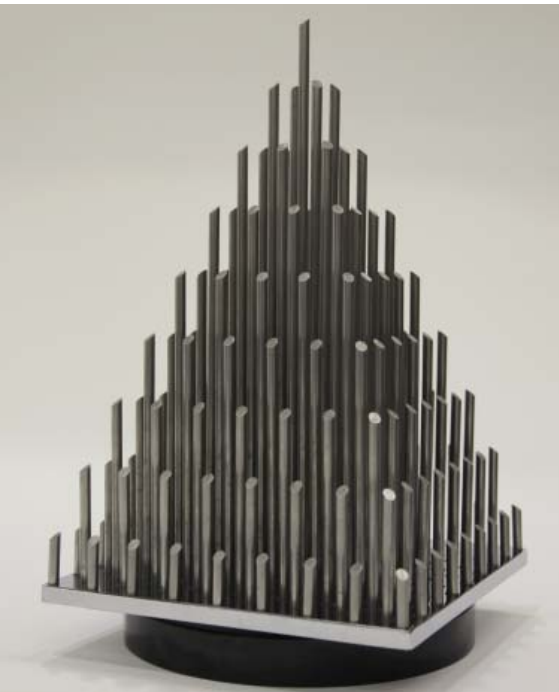
Es tracta d'una peça de grans dimensions i un pes de mil quatre-cents quilograms concebuda com a escultura pública; una escultura cromada amb base, que arrisca apostant pel volum i la forma però desen-

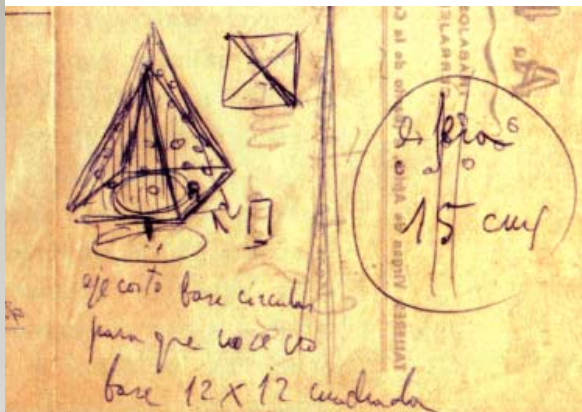
ganxant l'obra del sòl i conferint-li el moviment mecànic que li atorga lleugeresa. La base quadrangular de 10 x 300 x 300 cm. disposa una sèrie de forats on s'enfilen cadascuna de les varetes que componen la forma. El volum s'aconsegueix a través de la repetició d'un mòdul, una vareta d'acer cromat de secció circular de tres centímetres

de diàmetre que acaba amb talls oblics disposada de manera perpendicular a la base. Aquest mòdul repetit fins a un total de 685 varetes, augmenta gradualment en altura fins a la seua cota màxima en el centre de la peça i descendeix gradualment també en els quatre costats conformant una piràmide. El nombre de varetes es resol de la següent forma demostrant com en totes les obres de l'artista la importància del càlcul matemàtic: 1 vareta de 260,5 cm. 4 varetes de 248 cm. 8 varetes de 236,5 cm. 12

Piràmide. Escultura seriada
Acer inoxidable, Col·lecció Sempere, MACA.

Esbós per a "Piràmide".
Col·lecció particular recollit en Irene Mira
Sempere. Esbossos per a escultures, p. 111.

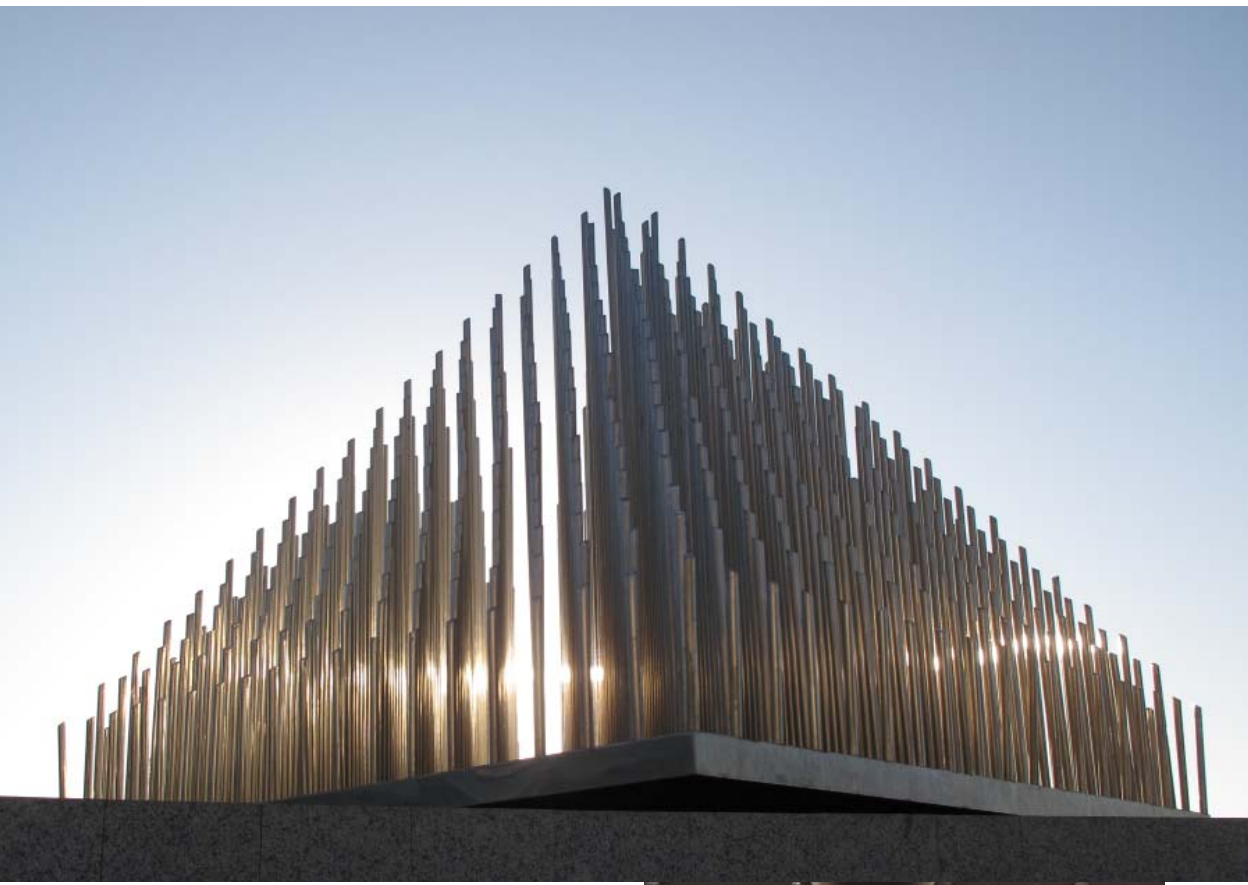
varetas de 224 cm. 16 varetas de 212,5 cm. 20 varetas de 200,5 cm. 24 varetas de 188,5 cm. 28 varetas de 175,5 cm. 32 varetas de 164,5 cm. 36 varetas de 152,5 cm. 40 varetas de 140,5 cm. 44 varetas de 128,5 cm. 48 varetas de 116,5 cm. 52 varetas de 104,5 cm. 56 varetas de 92,5 cm. 60 varetas de 80,5 cm. 64 varetas de 68,5 cm. 68 varetas de 56,5 cm i 72 varetas de 42 cm.

L'escultura s'enfila en un motor a través d'un eix que li confereix moviment rotatori permetent que la plataforma vole sobre el sòl en el qual s'asseu.

Eusebio Sempere concep les seues escultures a l'aire lliure com a realitzacions quasi immaterials. Cerca en elles el rigor mate-

màtic, els efectes òptics, el reflex de la llum i el moviment. Es tracta d'escultures serenes que han de ser contemplades amb la mateixa cadència. No exigeixen el gir complet de l'observador sinó que el propi moviment impregnat en l'estructura, defineix la rotació. Aconseguir la perfecció tècnica és una de les premisses de l'artista que tria un material constructiu com l'acer cromat sobre el ferro, capaç d'absorbir i expandir la llum en multitud de reflexos canviants: el moviment així es multiplica, la intenció última d'Eusebio Sempere.

Existeixen dos exemplars d'aquesta Piràmide que es realitzen en 1993 amb motiu

Vista inferior de la base i de l'eix que s'insereix en el motor

de l'exposició "Eusebio Sempere", Casa das Artes, Vigo, 1993 comisariada per Abel Martín. Una d'aquestes escultures es troba instal·lada en el Jardí de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de València. L'altra escultura forma part de la Col·lecció de l'Ajuntament d'Alacant i va ser donada com a addenda a l'adquisició d'obres de l'artista en 1997. És la que s'ha col·locat després d'un projecte d'urbanització en aquesta Rotonda de la Illeta de la Albufereta quedant inaugurada el 8 d'octubre de 2008.

Des de llavors, la llum es reflecteix i es deté en els passadissos laberíntics d'una escultura que modifica, per sempre, el lloc on se situa.

Detall del procés de restauració, 2007.

**ESTACIÓ DE L'AVE:
ALACANT-EUSEBIO
SEMPERE**

Declaració Institucional de l'Ajuntament d'Alacant sol·licitant al Ministeri de Foment la denominació. 29 d'octubre de 2015.

ESTACIÓ DEL AVE: ALACANT-EUSEBIO SEMPERE

Tota Estació ferroviària es converteix en la porta d'entrada a una ciutat i per ella transiten de manera habitual tant turistes com ciutadans que utilitzen el tren com a mitjà de transport. És la primera imatge que el visitant obté del lloc on arriba i l'última quan se'n va. És una presentació i un comiat, una declaració d'intencions.

L'Estació d'Alacant denominada Alacant-Terminal o històricament Alacant-Terme és la principal estació ferroviària de la ciutat d'Alacant. Va ser construïda en 1858 com a estació terminal per la companyia MZA Madrid-Saragossa-Alacant i inaugurada per la reina Isabel II en un paratge que avui se situa en ple centre urbà, connectat a les grans vies de trànsit de la ciutat. L'Estació acull serveis ferroviaris de Llarga i Mitja Distància a més de ser capçalera de les línies C-1 i C-3 de la xarxa de Rodalies Murcia-Alacant.

La línia d'alta velocitat Madrid-Alacant és una línia de la xarxa de ferrocarril espanyola que consta de via doble d'ample estàndard o internacional (1435 mm) i que permet una velocitat màxima de 350 Km/h. El servei d'alta velocitat AVE en l'estació Alacant-Terminal es va inaugurar

el 18 de juny de 2013 i va donar servei, en un sol any, a un total d'1.732.000 viatgers.

La majoria de les ciutats espanyoles denominen tradicionalment a les seues estacions amb el topònim del paratge on se situen ja que no ha sigut habitual atribuir noms propis a les estacions. Però es tracta d'una situació que està sent revertida amb bon criteri. Les noves estacions, sobretot aquelles associades als serveis d'alta velocitat, són infraestructures rotundes que s'han convertit en autèntics monuments del futur i estan sent aprofitades per a homenatjar a personatges il·lustres de cada ciutat.

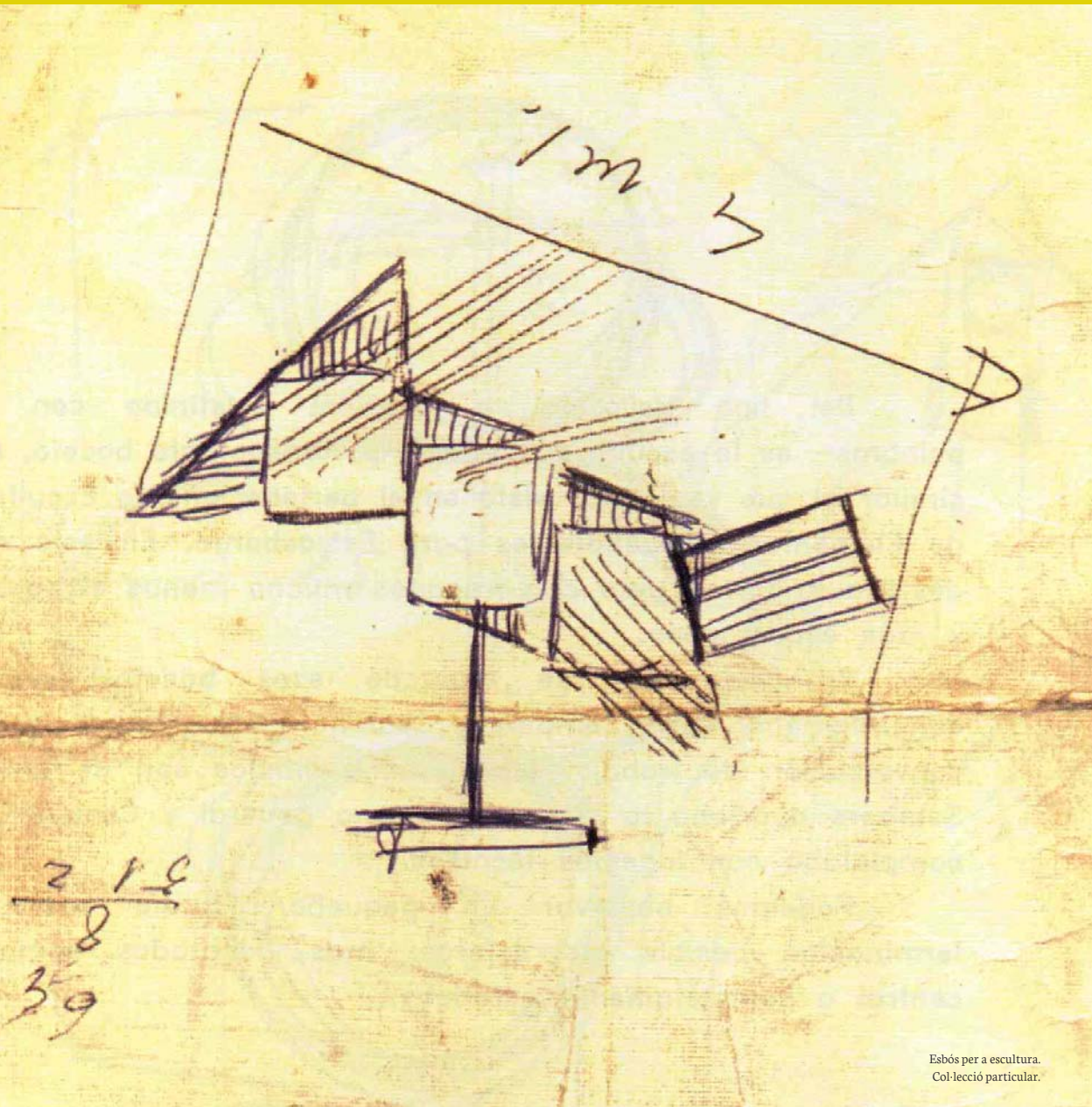
Es tracta d'una pràctica més comuna al sud i el llevant on són diverses les ciutats que amb la denominació de l'estació ferroviària han homenatjat a personalitats atribuïnt el seu nom a les terminals. És el cas de l'estació Oriola-Miguel Hernández, en honor del poeta nascut en la ciutat alacantina; l'estació València-Joaquín Sorolla on arriba l'AVE, en homenatge al pintor valencià; l'estació de Conca, denominada Conca-Fernando Zóbel, pintor del segle XX, fundador del Museu d'Art Abstracte Español de Conca o l'estació de tren Màlaga-María Zambrano dedicada a la filòsofa i assagista, abans denominada Màlaga-Terme.

El Ple Municipal de l'Ajuntament d'Alacant el 29 d'octubre de 2015, va decidir per majoria proposar al Ministeri de Foment la denominació de la nova Estació de l'AVE com Alacant-Eusebio Sempere en homenatge a Eusebio Sempere Juan (Onil, Alacant 1923-1985), l'artista alacantí més internacionalment conegut i una de les personalitats artístiques més importants de l'art espanyol de la segona meitat del segle XX. Són moltes les raons que s'han esgri-

mit per a sol·licitar al Ministeri de Foment, a ADIF, Administrador d'Infraestructures Ferroviàries i fins i tot a AVANT, Alta Velocitat d'Alacant la nova denominació de l'Estació de l'AVE com ALACANT-EUSEBIO SEMPERE. No es tracta només de ressaltar els mèrits estètics d'un dels creadors espanyols més valents sinó també, el seu paper essencial en la construcció de la modernitat d'un país endarrerit culturalment i, sobretot i molt especialment, el gest tan generós per als seus conciutadans, la donació de la seua col·lecció d'art a la ciutat d'Alacant per a la creació en 1977 d'un dels primers museus d'art contemporani d'Espanya, en un temps tan difícil com el de la transició espanyola.

L'Ajuntament d'Alacant amb aquesta proposta de denominació de l'Estació de l'AVE d'Alacant amb el nom d'Eusebio Sempere vol posar en valor la seua figura i rescabalar la possible ingratitud de la ciutat amb l'artista. Tothom associarà per sempre la ciutat d'Alacant amb Sempere i probablement li despertarà l'interès i la curiositat.

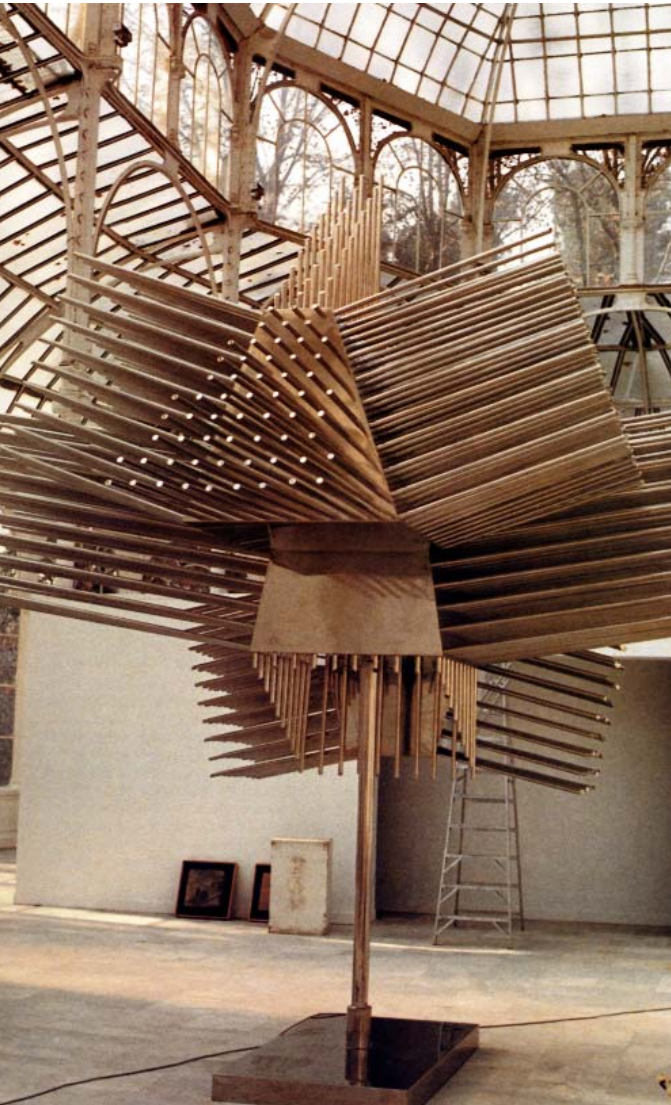
Esbós per a escultura.
Col·lecció particular.

L'OCCELL

Projecte de la Comissió Cívica per a la Recuperació de
la Memòria Històrica.
Moll del Port d'Alacant.

L'OCCELL

Projecte per al Moll del Port d'Alacant.

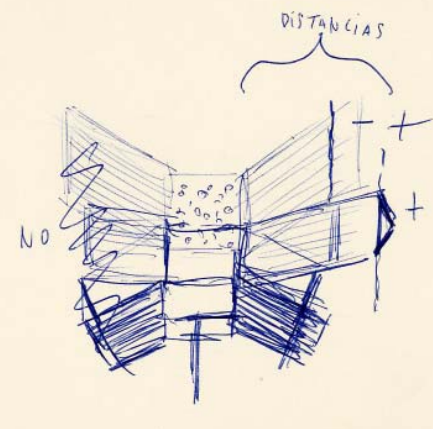
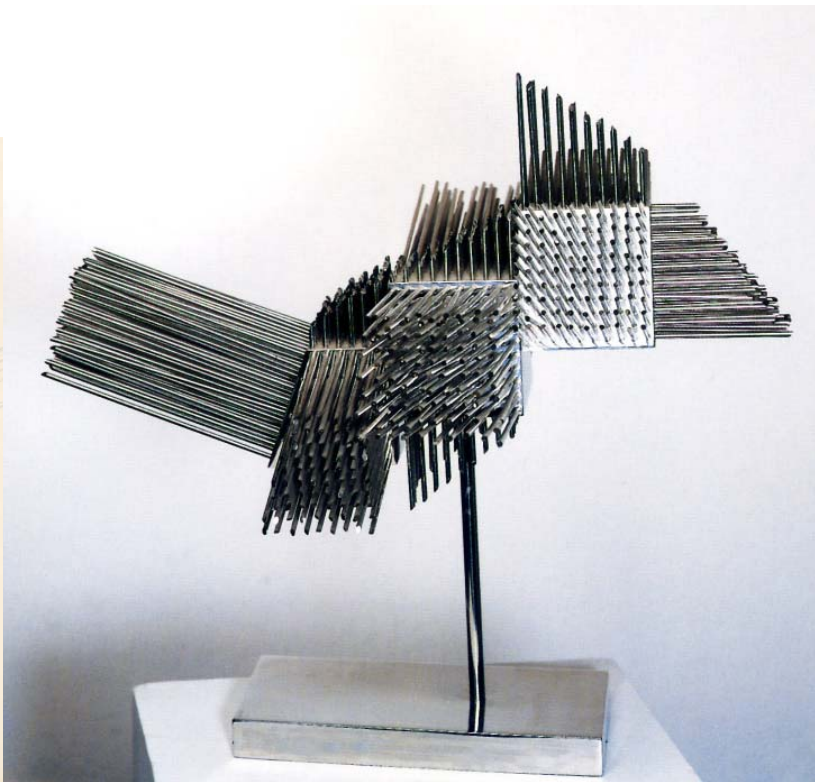
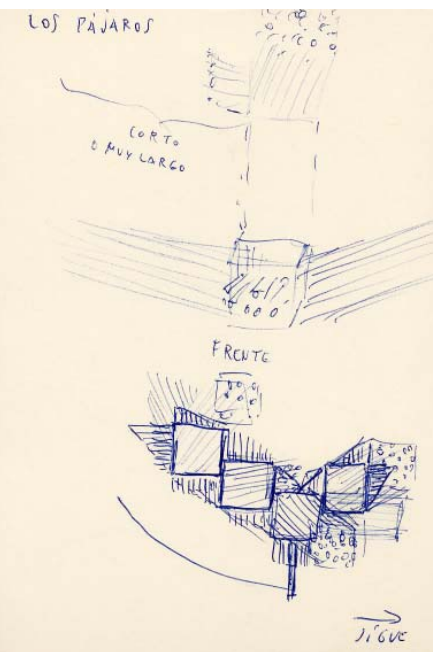

Aquesta escultura denominada *L'ocell*, de la qual conservem una sèrie d'esbossos del propi artista, va ser concebuda l'any 1976 per a ser realitzada a gran grandària i es va fer una prova d'1 metre d'altura que es va exposar en el Palau de Cristall de Madrid. D'aquesta escultura es va fer un tiratge a xicoteta grandària que es conserva en col·leccions privades esdevenint una de les escultures més figuratives de l'artista.

Després de la mort de Sempere, Abel Martín es va encarregar de reproduir aquesta escultura a gran grandària per a la Ciutat d'Alcoi en 1987. Va ser en el pont de Fernando Reig dissenyat per l'arquitecte Fernández Ordóñez, el mateix que havia realitzat el Pont de la Castellana i que va voler rematar aquesta gran obra d'enginyeria civil amb una escultura d'Eusebio Sempere a qui admirava profundament.

L'ocell és una escultura suspesa gràcies a una vareta que sustenta un bloc de tres cossos cúbics en que les seues cares es disposen una sèrie de varetes cilíndriques de diferents mesures col·locades amb diferents graus d'inclinació. El resultat és una estructura geomètrica més desordenada però de gran eficàcia formal que assembla efectivament una silueta d'au.

"L'ocell", 1976. Escultura seriada. Col·lecció particular.

És l'escultura triada per l'Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica d'Alacant per a homenatjar a les persones que van eixir del port d'Alacant en l'últim dels vaixells que va traslladar als exiliats al final de la guerra civil, el *Stanbrook*. Bloquejat el port d'Alacant per l'armada del general Franco i assetjat per l'aviació de l'Alemanya nazi, quatre dies abans del terme de la guerra civil espanyola, el 28 de març de 1939, va partir el *Stanbrook* un buc carboner que, desafiant les ordres rebudes, va acollir a tots els civils que va ser possible pujar a bord. No obstant açò, 15.000 persones van quedar atrapades en el port d'Alacant i conduïdes a camps de concentració.

"Els ocells", esbós. Col·lecció Eusebio Sempere. MACA, Museu d'Art Contemporani d'Alacant.

Aquí, en el puerto de Alicante,
se perdieron las libertades
y esperanzas de la II República.

Fue el 31 de marzo de 1939.

En su memoria
y en la de todos los republicanos,
levanta de nuevo
el vuelo esta paloma.

LA ÚLTIMA RESISTENCIA
Marzo/Abril 1939
PUERTO DE ALICANTE
comisión cívica para
la recuperación de
la memoria histórica

Serà en el Port on es col·loque aquesta nova
versió de *L'ocell* de Sempere com a home-
natge al trist episodi allí ocorregut.

Ajuntament

Alacant Cultura

Regidoria de Cultura
Plaça de Quijano, 2, 03002 Alacant
www.alicantecultura.es

EUSEBIO SEMPERE I LA CIUTAT D'ALACANT

L'artista alacantí nascut a Onil sempre va considerar molt important Alacant en la seua trajectòria vital i artística i van ser molt nombroses les seues relacions tant amb les institucions de la ciutat com amb les persones. Des de la primera exposició de les seues obres al costat dels també alacantins Arcadi Blasco i Juana Francés en 1971, les visites a la ciutat es van succeir i les seues amistats es van enfortir.

Mestre d'altres artistes alacantins, va participar en jurats, va assistir a reunions de caràcter cultural, va idear la Càtedra d'Art Cinètic del Centre d'Art i Comunicació Visual Eusebio Sempere de la Diputació d'Alacant..., va participar i va col·laborar de forma activa en la modernització de la ciutat als anys 70 i van ser molt nombrosos els projectes impulsats pel propi artista a Alacant, alguns fallits i altres reeixits.

Al gener de 1976, va anunciar públicament que tenia intenció de donar la seua col·lecció d'obres d'art, aquelles que posseïa i unes altres que aniria adquirint, a la ciutat d'Alacant perquè els seus ciutadans pogueren tenir coneixement de l'art contemporani. Així ho va fer i amb la Col·lecció Art Segle XX es va inaugurar el *Museu de l'Assegurada* en 1977, un dels primers museus d'art contemporani d'Espanya. Avui, la Col·lecció constitueix l'essència del MACA, el Museu d'Art Contemporani d'Alacant, i guarda obres de gran qualitat i de caràcter internacional dels millors artistes del segle XX.

El mateix dia que es va signar la donació d'aquesta col·lecció el 30 de setembre de 1978, l'artista va regalar a la ciutat l'escultura *Com una estrella* que es va col·locar en primera instància en el Portal d'Elx i que des de 1997 se situa molt prop de l'Estació ferroviària d'Alacant. Era una de les escultures que hagueren format part d'un projecte més ampli de Museu d'Escultura a l'aire lliure que mai es va arribar a realitzar, idea del propi artista.

A més, com a homenatge a aquesta terra, l'artista va voler dedicar una esplèndida carpeta de 9 serigrafies a Alacant amb textos escollits de Gabriel Miró extrets de les seues novel·les i traduïts de forma sublim a l'abstracció geomètrica. Es tracta de la carpeta Homenatge a Gabriel Miró editada per la Galeria Itàlia d'Alacant en 1978.

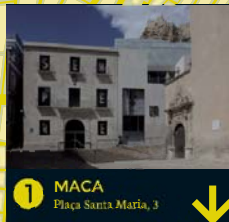
En un altre dels seus generosos gestos per a la ciutat, Sempere va dissenyar també en 1978 el *Paviment de l'Avinguda d'Oscar Esplà*, una àmplia via que parteix de la Plaça de l'Estrella, així denominada per albergar en el centre, la seua pròpia escultura mòbil. I va engrandir la façana de la terminal de l'*Aeroport d'Elx-Alacant* amb una gran escultura mural.

Anys més tard, les institucions alacantines li van atorgar el títol de *Fill Predilecte de la Província*, el de *Fill adoptiu de la ciutat* i va ser investit *Doctor Honoris causa* per la Universitat d'Alacant.

I com última voluntat, Eusebio Sempere va disposar que a la seua mort, fóra enterrat al *Monestir de la Santa Faç*, molt prop de la relíquia sagrada. Prop d'allí, des de 2008, una gran *Piràmide* gira de forma interminable enfront de les aigües de la Platja de l'Albufereta en un encreuament de camins i d'història. Per a no oblidar la d'Eusebio Sempere.

ANY
LE
R
LE
P
M
LE
S
AÑO

- 1** MACA, Museu d'Art Contemporani d'Alacant
Plaça Santa Maria, 3 (03002 Alacant)
- 2** Com una estrella
Glorieta de l'Estrella (03003 Alacant)
- 3** Paviment de l'Avda. d'Óscar Esplá
Avda. d'Óscar Esplá (03003 Alacant)
- 4** Relleu Metàl·lic. Aeroport d'Alacant-Elx
03195 l'Altet (Alacant)
- 5** Tomba del Monestir de la Santa Faç
Plaça de la Santa Faç (03550 Santa Faç, Alacant)
- 6** Piràmide de La Illeta
La Illeta (03550 l'Albufereta, Alacant)
- 7** Estació de l'Ave Alacant-Eusebio Sempere
Avda. de Salamanca, 1 (03005 Alacant)
- 8** L'ocell. Projecte de la Comissió Cívica per a la recuperació de la Memòria Històrica.
Moll Port d'Alacant (03001 Alacant)

5 Tomba
Monestir de la Santa Faç →

6 Piràmide
La Illeta (l'Albufereta) ↓

Moll **8**

Ajuntament
Alacant Cultura

RUTA SEMPERE

Llocs públics d'Alacant
on retrobar l'artista
Eusebio Sempere

ANO SEMPERE ANY

Eusebio Sempere (Onil, Alacant, 1923-1985) és l'artista alacantí més internacionalment conegut i un dels artistes espanyols més rellevants de la segona meitat del segle XX. La seua obra sempre entorn de l'abstracció geomètrica, algunes vegades cinètica i altres més lírica i paisatgista, mostra una trajectòria artística d'una coherència impecable. Les seues obres són fruit d'un treball rigorós i continuat sobre la forma geomètrica, la il·lusió òptica i la sensació de moviment, encara que posseeixen un lirisme molt singular i una gran bellesa formal.

Mestre d'altres artistes alacantins, sempre va estar vinculat a Alacant i és possible seguir els seus passos al llarg i ample de la ciutat. Les contínues visites, i les relacions amb les institucions públiques i privades, van contribuir a la modernització de la ciutat als anys 70 i van ser nombrosos els projectes impulsats per l'artista a Alacant, alguns fallits i altres amb molt d'èxit. Fou, a més, un dels millors ambaixadors de la ciutat arreu del món.

I com última voluntat, Eusebio Sempere va disposar que a la seua mort, fóra enterrat al Monestir de la Santa Faç, molt prop de la relíquia sagrada, i així hi romandrà per sempre, a Alacant.

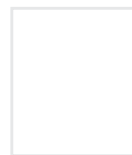
MACA, MUSEU
D'ART CONTEMPORANI
D'ALACANT

COM
UNA
ESTRELA

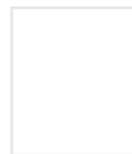
MACA, MUSEU D'ART CONTEMPORANI D'ALACANT

Plaça de Santa Maria, 3.
www.maca-alicante.es

COM UNA ESTRELA, 1978

Acer inoxidable polit.
3,50 x 2,25 x 2,25 m.
Glorieta de l'Estrela.
Ubicació actual, 2007.

TOMBA
MONESTIR DE LA
SANTA FAÇ

PIRÀMIDE
DE LA ILLETA

MONESTIR DE LA SANTA FAÇ

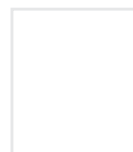
Tomba d'Eusebio Sempere, 1985.

PIRÀMIDE DE LA ILLETA (ALBUFERETA)

Disseny d'Eusebio Sempere.
Acer inoxidable.685 varetes.
3 x 3 x 3 metres.
Ubicació actual, 2008.

PAVIMENT DE
L'AVINGUDA
D'ÓSCAR ESPLÀ

RELLEU METÀL·LIC.
AEROPORT
D'ALACANT-ELX

PAVIMENT DE L'AVINGUDA ÓSCAR ESPLÀ, 1977-1978

Disseny d'Eusebio Sempere
4.000 m² de paviment resolt en lloses en dos colors formant
composicions geomètriques.

RELLEU METÀL·LIC. AEROPORT D'ALACANT-ELX

Disseny d'Eusebio Sempere.
Execució *Manufactures Metàl·liques del Mediterrani*.
80 metres lineals. 76 bastidors metàl·lics d'alumini polit
anoditzat formant composicions geomètriques.

